

М. В. Ващишин, Ю. В. Патлань

Єрошенко Василь Якович

ЄРОШЕНКО Василь Якович (31. 12. 1889 (12. 01. 1890), слобода Обуховка Старооскол. пов. Курської губ., нині село Белгород. обл., РФ – 23. 12. 1952, там само) – письменник, тифлопедагог, поліглот. Навч. у школі-притулку Моск. товариства піклування, виховання та навч. сліпих (1899–1908). Грав на скрипці у складі оркестру сліпих, гастролював у Росії. Улітку 1912 навч. в Королів. коледжі та Академії для незрячих у передмісті Лондона. 1914–21 навч. і викладав у Японії, брав участь у русі есперантистів і лівому русі; 1922–23 – викладач есперанто й рос. мови у Пекін. університеті. 1923–24 подорожував Європою. 1924–28 – лектор і перекладач япон. групи Комуніст. університету трудящих Сходу (Москва), брав активну участь в організації навч. сліпих. 1928–29 працював у Центр. правлінні Всерос. товариства сліпих (Москва). 1930–32 – викладач рос. мови і математики у Понетаєв. профшколі сліпих (м. Нижній Новгород, РФ). 1934–45 – засн. і кер. першого в Туркменістані дит. будинку-інтернату для сліпих. Запропонував проект брайлів. алфавіту для туркмен. мови, який визнано найкращим (1934). У 1945–46 – викладач системи брайля, рос. мови та літ-ри у Загор. муз. школі для осліплених на війні (нині м. Сергієв Посад Моск. обл.); 1946–48 – викладач англ. мови у Моск. інституті сліпих дітей; 1949–51 – у Ташкент. вечір. школі лікнепу сліпих. Є. володів есперанто, англ., франц., нім., япон., туркмен. мовами. На його творчості позначилися рос. символізм, ідеї Л. Толстого, Л. Заменгофа та П. Кропоткіна, традиц. нар. культура Пд. Росії, духовні учення (бахайзм), естет. принципи і література Сходу. Твори Є. подібні до притч, здебільшого написані ритмізов. мовою. Дебютував 1913 есе у ж. «La ondo de Esperanto» («Хвиля есперанто», Москва). Друкувався у багатьох вид. Японії та есперанто-періодиці Сх. Азії. У Токіо япон. мовою вийшли зб. Є. «Досвітня пісня», «Останнє зітхання» (обидві – 1921, за ред. Удзяку Акіта), «Заради людства» (1924, за ред.

Сеїті Фукуока), до яких увійшли символ. та сатир. казки, п'еса-містерія «Хмарка персикового кольору». У Шанхаї китай. мовою видано кн. «Казки Єрошенка» (1922, 1925, 1938, 1948) і «Хмарка персикового кольору» (1922, 1937, 1966) у перекладі Лу Сіня, зб. казок «Корабель щастя» (1931) у перекладі Ху Юйчжі; зб. лекцій «Примари минулого та інше» (1924), читаних Є. на есперанто у Пекін. університеті стосовно проблем літ-ри на есперанто і рос. літ-ри, зокрема творчості Л. Андрєєва. Написав низку худож. творів, присвяч. Чукотці – «La ĉukĉa elegio» («Чукотська елегія»), «Ĉukĉa idilio (rakonto de ĉukĉo)» («Чукотська ідилія (оповідка чукчі)»), «Blindaj ĉukĉoj. 1. Filip Onkudimov; 2. La destinita vivi» («Сліпі чукчі. 1. Філіп Онкудімов; 2. Приречений жити»; усі – 1933). Іменем Є. названо вулиці у с. Обуховка (діє Літ.-мемор. будинок-музей Є. від 1990), м. Старий Оскол (Белгород. обл.), Львів; Белгород. спеціаліз. бібліотеку сліпих, Фонд фінанс. допомоги незрячим есперантистам Міжнар. ліги незрячих есперантистів (1983), Благодій. фонд «Есперо» (Київ, 2007). Знято д/ф «Зелена зоря Василя Єрошенка» (1990, реж. А. Лазо, Ростов. кіностудія докум. фільмів, РФ), «Про Василя Єрошенка» (1991, реж. Л. Букін, Укр. студія хронікал.-докум. фільмів); за мотивами його творів у театрі «La Матта» (Нью-Йорк) поставлено п'єсу «Сліпий зір» (1993, реж. Вірляна Ткач). Від 2002 працює Міжнар. н.-д. група «Василь Єрошенко та його час».

Фотоілюстрації

Основні твори

La ĝemo de unu soleca animo. Ŝanhajo, 1923; Turo por fali. Unu paĝeto en mia lerneja vivo. Tajhoku, 1923; Lumo kaj ombro. Toyonaka, [1979]; La tundro ghemas: el vivo de ĉukĉoj. [Toyonaka, 1980]; Rakontoj de velkinta folio. Paralele kun ĉina traduko. Beijing, [1981]; El vivo de la ĉukĉoj. Moskvo, 1992; La Kruĉo da saĝeco. Toyonaka, [1995]; Повне зібрання творів Єрошенка: У 3 т. Токіо, 1959 (япон. мовою); рос. перекл. – Сердце орла: Сб. Белгород, 1962; Москва, 1964 (брайль); Избранное / Пер. с япон., китай., эсперанто. Москва, 1977; укр. перекл. – Квітка справедливості: Легенди, казки, нариси, вірші, статті. К., 1969; Нарис із життя чукчів // Всесвіт. 2000. № 7–8; Казки та легенди. К., 2004; Дивний кіт. Одна сторінка в моєму шкільному житті // Обрії порозуміння. К., 2007.

Рекомендована література

1. Белоусов Р. С. Судьба писателя // Вост. альм. Москва, 1962. № 5;
2. Гордієнко-Андріанова Н. М. «Запалив я у серці вогонь...». К., 1973;

3. 1977;
4. Харьковский А. С. Человек, увидевший мир. Москва, 1978;
5. Ващишин М. В. «Мій вогонь – то любов до людей» // Жовтень. 1978. № 4;
6. Такасугі І. Сліпий поет Єрошенко. Токіо, 1982 (япон. мовою); Скуратівський В. Орлиний політ Єрошенка // Скуратівський В. Посвіт. К., 1988;
7. Гордієнко-Андріанова Н. Він бачив серцем // Україна. 1989. № 50;
8. Першин В., Лазарев В. Импульс Єрошенко. Москва, 1991;
9. Єрошенко Василь Яковлевич: К 110-летию со дня рождения: Библиограф. указ. Белгород, 1999;
10. Патлань Ю. Незрячий поводитир // ЛУ. 2001, 12 лип.

Бібліографічний опис:

Єрошенко Василь Якович / М. В. Ващишин, Ю. В. Патлань // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20074>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).